

Brocki, Zygmunt

"Księga wpisów uczniów Gimnazjum Gdańskiego. 1580-1814", Zbigniew Nowak, Przemysław Szafran, Warszawa 1974 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 20/1, 137

1975

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Księga wpisów uczniów Gimnazjum Gdańskiego. 1580—1814. Opracowali: Zbigniew Nowak i Przemysław Szafran. Warszawa 1974 Państwowe Wydawnictwo Naukowe ss. 566, ilustr. 16.

Biblioteka Gdańska PAN. Seria źródeł historycznych Biblioteki Gdańskiej PAN, nr 6.

Z sześciu akademii Rzeczypospolitej szlacheckiej (w Krakowie, Poznaniu, Królewcu, Wilnie, Zamościu i Lwowie) tylko krakowska i królewiecka doczekały się do dzisiaj wydania drukiem ksiąg wpisów studentów (edycja księgi wszechnicy krakowskiej nie jest jeszcze ukończona), źródeł, w których znajdują odbicie tak istotne zagadnienia, jak związana z poziomem nauczania i ze świetnością profesorów popularność uczelni. Wydana obecnie gdańska księga wpisów uczniów to księga szkoły nie mającej wprawdzie oficjalnie statusu akademii, ale która pod wieloma względami osiągnęła poziom uczelni akademickiej, o czym pisano już wielokrotnie, a co przypomina Z. Nowak i P. Szafran we *Wstępie* do tej edycji (s. 11—12).

Wstęp ten (s. 5—25) zawiera rozdziały: *Księgi wpisów uczniów jako źródło do dziejów szkolnictwa i nauki* oraz *Wpływ reformacji na rozwój szkolnictwa w Prusach Królewskich*, następnie opis źródła (przechowywane jest ono w WAP w Gdańsku), omówienie jego zawartości, wreszcie rozdział *Uczniowie Gimnazjum Gdańskiego w świetle księgi wpisów* (ogółem wpisano tutaj 13 066 osób) i omówienie zasad wydania.

Uzupełnieniem edycji jest wykaz rektorów i inspektorów szkolnych Gimnazjum (s. 26), sumaryczne zestawienie uczniów z wykazaniem liczby i procentu gdańszczan (s. 27—29), indeks osób (s. 389—514) i indeks nazw geograficznych (s. 515—554). Na końcu umieszczono streszczenie w językach: angielskim, rosyjskim, francuskim i niemieckim.

Z. Br.

Kazimierz Mężyński: *Gotfryd Ernest Grodeck, profesor Adama Mickiewicza.* Próba rewizji. Gdańsk 1974 Zakład Narodowy im. Ossolińskich ss. 314, portr. Gdańskie Towarzystwo Naukowe. Wydział I Nauk Społecznych i Humanistycznych. Seria monografii, nr 48.

W „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki” R. 10: 1965 s. 619—620 odnotowana jest książka K. Mężyńskiego *Adam Mickiewicz a Gotfryd Ernest Grodeck* (Gdańsk 1963), stanowiąca ostatni rozdział nie opublikowanej pracy habilitacyjnej *Gotfryd Ernest Grodeck (Grodek) i jego rola w dziejach Uniwersytetu Wileńskiego*. Obecna książka K. Mężyńskiego zbliża się do pracy habilitacyjnej, różni się jednak od niej znacznie, koncentruje się bowiem na jednej tylko dziedzinie: mówi o naukowej działalności Grodka, i to jedynie takiej, która mogła zainteresować Mickiewicza.

Część pierwsza książki zajmuje się studiami Grodka: w Gdańskim Gimnazjum Akademickim, następnie w akademii w Getyndze. Część druga przedstawia Grodka jako badacza literatury; część tę kończą rozdziały *Ranga naukowa Grodka* (ranga ta nie jest tak wielka, jak to twierdziło wielu badaczy) i *Recepcja Grodka w Polsce*. Tematem części trzeciej jest relacja: Grodek a Mickiewicz. Ta ostatnia partia książki różni się od cytowanej na początku pracy pod podobnym tytułem nie tylko konstrukcyjnie i redakcyjnie oraz przez liczne uzupełnienia, ale też dlatego, że autor na wiele spraw spojrział teraz inaczej.

Z. Br.